«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжі

«Келісілді»
ЖШС «Дау Мед»
клиникасының бас дәрігері
_____ Дауей Б.Қ.
«27» 08 2025 ж.

«Бекітемін»
«ОҚМА» АҚ жанындағы
медицина колледжінің директоры
Кушкарова А. М._____
«27» 08 2025 ж.

ЖҰМЫС ОҚУ БАҒДАРЛАМАСЫ

Пән: «Мейіргерлік технологиялар»
Мамандығы: 09110100 – «Стоматология»
Біліктілігі: 4S09110102 – «Дантист»
Курс: 1
Семестр: 2
Қорытынды бақылау түрі: Емтихан
Барлық сағаттардың/кредиттердің жалпы жүктемесі KZ: 120/5
Студенттің өзіндік жұмысы: 24
Студенттің педагогпен өзіндік жұмысы: 6
Аудиториялық: 12
Симуляциялық: 24
Оқу практикасы: 54

Шымкент, 2025 ж.

«Мейіргерлік технологиялар» пәні бойынша жұмыс оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2024 жылғы 4 шілдедегі № ҚР ДСМ-63 «Денсаулық сақтау саласындағы мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарды бекіту туралы» бұйрығын ескере отырып әзірленді.

Оқытушы: Ә.Қ. Мәди

Мамандығы: 09110100 – «Стоматология» Біліктілігі: 4S09110102 – «Дантист» мамандығы бойынша оқу жұмыс жоспарының негізінде әзірленген.

«Мейіргер ісі-2» кафедрасының мәжілісінде қаралды және ұсынылды.

Хаттама № 1 «27» 08 2025 ж.

Кафедра меңгерушісі: _____ Г.Н. Айбекова

Пәндік циклдік комиссия мәжілісінде қаралды.

Хаттама № 1 «27» 08 2025 ж.

Төрайымы: _____ Г.Н. Айбекова

«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы медицина колледжінің Әдістемелік Кеңесінде қаралды және бекітілді.

Хаттама № 1 «27» 08 2025 ж.

Төреайымы: _____ Г.О. Мамбеталиева

ЖШС «Дау Мед» клиникасының бас дәрігері Дауей Бауыржан Қалмаханбетұлының ұсынысымен әзірленді

Дауей Б.Қ. _____

1.1. Кіріспе

«Мейіргерлік технологиялар» пәнін оқу болашақ мейіргер ісі маманының кәсіби құзыреттілігін қалыптастырудың ажырамас бөлігі болып табылады. Оқу бағдарламасы мейіргердің практикалық іс-әрекетінің маңызды мәселелерін ашады, мысалы, инфекциялық қауіпсіздік, инфекцияны бақылау, ауруханаңың қауіпсіз ортасы, дәрі-дәрмек терапиясы, әртүрлі органдар мен жүйелердің функциялары бұзылған науқастарды бақылау және күту, зертханалық және аспаптық зерттеу әдістерін жүргізу.

Пәнді оқыту барысында мейірбике ісінің этикалық және деонтологиялық аспектілеріне назар аударылады. Бағдарламалық материал нормативтік-құқықтық құжаттаманы, Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрлігі бекіткен қолданыстағы бұйрықтарды, мейіргерлік манипуляциялар стандарттарын ескере отырып зерделенеді.

1.2. Пәннің мақсаты:

Кәсіптік этика және деонтология қағидаттарын, мейіргерлік манипуляцияларды талдау және қабылдау қабілетін, мақсат қою және оған жету жолын үйрету.

1.3. Пәннің міндеттері:

- Мейіргерлік күтім жоспарын ұйымдастыруды білу;
- Науқастарға сапалы күтім көрсетуді үйрену;
- АІЖ алдын алуды үйрену;
- Медициналық ұйымдардағы қауіпсіз ауруханалық орта. Санитарлық - эпидемияға қарсы режимін сақтауды меңгеру;
- Науқастың функциональды жағдайын бағалауды үйрену;
- Науқастардың жеке бас гигиенасын сақтауды үйрену;
- Медициналық ұйымдарда тағаммен емдеуді ұйымдастыруды меңгеру;
- Дәрі дәрімектерді қолдану жолдары мен әдістері,ішке қабылдайтын дәрі-дәрмектердіүлестіруді білу;
- Науқасты лабораториялық және аспаптық зерттеулерге дайындауды білу.

1.4. Пәнді оқытудың соңғы нәтижелері:

- Медициналық этика және деонтология негіздерін меңгеру.
- Науқастың жалпы жағдайын бағалау.
- Мейіргер ісінің негізгі теориялары, денсаулық сақтауды ұйымдастыру, мейірбике кәсібінің этикасы мен құқықтық негіздері туралы білімдерін көрсетеді.
- Мейіргерлік күтімді жоспарлау принциптерін және пациенттердің құқықтарын қорғау жолдарын түсіну.
- Студент өз іс-әрекеті үшін жауап береді, мейіргерлік мамандық бойынша маман ретіндеөз құзыретінің шегін біледі және ақпараттың құпиялылығын сақтайды.
- Пациенттерге күтім жасау кезінде кәсіби қарым-қатынастың артықшылықтарын салыстырады.
- Студенттің тыныс алу жүйесі, жүрек-тамыр жүйесі, асқорыту жүйесі, зәр шығару жүйесі, эндокриндік жүйе, қан, тірек-қимыл аппараты аурулары бар науқастарды тексеру стандарттарына сәйкес тексеру әдістерін жүргізуде клиникалық дағдылар мен технологиялардың кең ауқымын көрсетуі.

1.5. Пререквизиттер:

- Анатомия, физиология
- Психология негіздері және коммуникативті дағдылар

1.6. Постреквизиттер:

- Мейіргерлік үрдіс
- Педиатриядағы мейіргер ісі

1.7. Тақырыптық жоспар: тақырыптар, қысқаша мазмұны, оқыту түрлері/әдістері/технологиялары және сабақтың ұзақтығы (студенттің өзіндік жұмысы (СӨЖ), педагогпен студенттің өзіндік жұмысы (СПӨЖ), аудиториялық сабақтар, симуляциялық сабақтар және оқу практикасы.

1.7.1. Студенттің өзіндік жұмысының тақырыптық жоспары

№	Тақырып/ тақырыпшалар	Тапсырма/ жүргізу түрі	Бақылау түрі	Бақылау кестесі	Сағат саны
1	Мейіргер ісі философиясы. Медициналық этика және деонтология негіздері.	Презентация, тесттік тапсырмалар құрастыру, тақырып бойынша глоссарий жасау	Эл.почта		2
2	Медициналық ұйымдардың негізгі типтері, құрылымы және жұмысын ұйымдастыру.	Презентация, тесттік тапсырмалар құрастыру, тақырып бойынша глоссарий жасау	Эл.почта		2
3	Инфекциялық қауіпсіздік. Медициналық ұйымдардағы қауіпсіз ауруханалық орта. Санитарлық - эпидемияға қарсы режим. Дезинфекция. Стерилизация. Медициналық қалдықтар.	Презентация, тесттік тапсырмалар құрастыру, тақырып бойынша глоссарий жасау	Эл.почта		2
4	Қабылдау бөлімшесі. Ауруханаға науқасты қабылдау.	Презентация, тесттік тапсырмалар құрастыру, тақырып бойынша глоссарий жасау	Эл.почта		2
5	Науқастың функциональды жағдайын бағалау.	Презентация, тесттік тапсырмалар құрастыру, тақырып бойынша глоссарий жасау	Эл.почта		2
6	Науқастардың жеке бас гигиенасы. Шаш, көз, құлақ, ауыз күтімі. Науқасқа гигиеналық күтімді жүзеге асыру.	Презентация, тесттік тапсырмалар құрастыру, тақырып бойынша глоссарий жасау	Эл.почта		2
7	Науқастарды жасанды жолмен тамақтандыру.Медицина	Презентация, тесттік тапсырмалар құрастыру,	Эл.почта		2

	лық ұйымдарда тағаммен емдеуді ұйымдастыру. Тамақпен улану .	тақырып бойынша глоссарий жасау			
8	Қарапайым физиотерапиялық әдістер. Ылғалдатылған оттегін беру. Постуральды дренаж қолдану.	Презентация, тесттік тапсырмалар құрастыру, тақырып бойынша глоссарий жасау	Эл.почта		2
9	Дәрі дәрімектерді қолдану жолдары мен әдістері,ішке қабылдайтын дәрі-дәрмектерді үлестіру.	Презентация, тесттік тапсырмалар құрастыру, тақырып бойынша глоссарий жасау	Эл.почта		2
10	Дәрілік заттарды парентральді жолмен енгізу. Тері ішіне инъекцияны орындау. Тері астына инъекцияны орындау. Инсулинді енгізу. Бұлшық етке инъекцияны орындау	Презентация, тесттік тапсырмалар құрастыру, тақырып бойынша глоссарий жасау	Эл.почта		2
11	Клизмалар. Тазарту клизмасын қою. Сифон клизмасын қою.	Презентация, тесттік тапсырмалар құрастыру, тақырып бойынша глоссарий жасау	Эл.почта		2
12	Қуықты катетерлеу. Әйелдердің қуығын катетерлеу. Ер адамның қуығын катетерлеу. Қуықты жуу.	Презентация, тесттік тапсырмалар құрастыру, тақырып бойынша глоссарий жасау	Эл.почта		2
Жалпы сағат саны					**24**

1.7.2. Педагогпен студенттің өзіндік жұмысының тақырыптық жоспары.

№	Тақырып атауы	Мазмұны	Сағат саны
1	Мейіргер ісі философиясы. Медициналық этика және деонтология негіздері. Медициналық ұйымдардың негізгі типтері, құрылымы және жұмысын ұйымдастыру.	Мейіргер ісі философиясы. Медициналық этика және деонтология негіздері. Харди бойынша мейіргер типтері. Медициналық ұйымдардың негізгі типтері,құрылымы және жұмысын ұйымдастыру. Медициналық көмектің түрлері. Емдеу- алдын-алу мекемелердің негізгі түрлері.	1

2	Инфекциялық қауіпсіздік. Медициналық ұйымдардағы қауіпсіз ауруханалық орта. Санитарлық - эпидемияға қарсы режим. Дезинфекция. Стерилизация. Медициналық қалдықтар.	Инфекциялық қауіпсіздік. АІЖ қоздырғыштары және таралужолдары. АІЖ-нің жұқтыру көздері және қауіп топтары . АІЖ пайда болуына әсер ететін факторлар.Ауруханаішілік инфекция себептері мен дамуы. АІЖ жататын аурулар.АІЖ алдын-алу. Емдеу-алдын-алу мекемесіндегі тазалаутүрлері. Қызметкердің гигиенасы. Қол деконтаминациясы (өндеу). Дезинфекцияның түрлері. Залалсыздандырудың механикалық тәсілі. Дезинфекцияның физикалық әдісі. Дезинфекцияның химиялық әдісі. Дезинфекциялық ерітінділердің жіктелуі (химиялық құрылымына байланысты). Қазақстан Республикасында қолдануғаруқсат етілген дезинфекциялық құралдар. Дезинфекциялық ерітінділерді дайындаутехникасы. Дезинфекциялық перепараттармен жұмысістеу кезіндегі сақтық шаралары. Дезинфекциялық препараттармен кенеттенулануда көрсетілетін бірінші көмек. Дезинфекцияның биологиялық әдісі. Стерилизация. Медициналық тағайындау құралдарын (МТҚ) деконтаминациялаукезеңдері. Стерилизацияның түрлері және әдістері. Стерилизацияның булық әдісі. Залалсыздандырудың ауалық түрі. Стерилизацияның химиялық әдісі. Стерилизацияның газды әдісі. Зарарсыздандыру сапасын бақылауәдістері. Медициналық қалдықтар. Медициналық қалдықтардың жіктелуі. Медициналық қалдықтармен жұмыс істеу ережелері.	1
3	Қабылдау бөлімшесі. Ауруханаға науқасты қабылдау.	Қабылдау бөлімшесі. Ауруханаға науқастықабылдау. Науқастың дене салмағын өлшеу. Науқастың бойын өлшеу. Бит анықталған кездегі санитарлықтазарту. Гигиеналық себезгіні (душты) жүргізу. Гигиеналық бұлауды (ваннаны) жүргізу. Науқасты тасымалдау.	1
4	Науқастың функциональды жағдайын бағалау.	Дене қызуын қолтық ойысынан өлшеу. Кәржілік артериясынан тамыр соғуды анықтау. Қан қысымын өлшеу. Дем алу қозғалысының жиілігін есептеу.Су балансын анықтау және есептеу.	1
5	Науқастардың жеке бас	Функциональды кереуетті қолдану. Науқасқа төсек-	1

	гигиенасы. Шаш, көз, құлақ, ауыз күтімі. Науқасқа гигиеналық күтімді жүзеге асыру.	орын дайындау. Халі ауыр науқастың төсек-орын тыстарын ауыстыру(ұзынынан жасалатын әдіс). Халі ауыр науқастың төсек-орын тыстарын ауыстыру (көлденең әдіс). Ішкі киімді ауыстыру. Халі ауыр науқастың шашын күту. Науқасты ылғалды сүрту. Халі ауыр науқастың аяғынтөсегінде жуу. Қолдағы тырнақты қиып алу. Аяқтағы тырнақты қиып алу. Науқасты қырындыру. Қолтық ойығындағы шашты қыру. Қасағадағы шашты қыру. Халі ауыр әйелдердің жынысмүшесін жуу.Ер адамның жыныс мүшесін жуу. Дәрет сауытын (судноны) беру. Зәр қабылдағышты беру. Судноны және зәр қабылдағышты зарарсыздандыру ерітіндісіне толық батыру әдісі. Көзді күту. Мұрын қуысын күту. Құлақты күту. Халі ауыр науқастың ауыз қуысын күту. Алмалы-салмалы тіс протездерін күту.	
6	Дәрі дәрімектерді қолдану жолдары.	Дәрі дәрімектерді қолдану жолдары мен әдістері,ішке қабылдайтын дәрі-дәрмектерді үлестіру. Дәрілік заттарды парентральді жолмен енгізу. Тері ішіне инъекцияны орындау. Тері астына инъекцияны орындау. Инсулинді енгізу. Бұлшық етке инъекцияны орындау	1
Жалпы сағат саны			**6**

1.7.3. Аудиториялық сабақтың тақырыптық жоспары.

№	Тақырыптар атауы	Мазмұны	Сағат саны
1	Мейіргер ісі философиясы. Медициналық этика және деонтология негіздері.	Мейіргер ісі философиясы. Медициналық этика және деонтология негіздері. Харди бойынша мейіргер типтері.	1
2	Медициналық ұйымдардың негізгі типтері, құрылымы және жұмысын ұйымдастыру.	Медициналық ұйымдардың негізгі типтері, құрылымы және жұмысын ұйымдастыру. Медициналық көмектің түрлері. Емдеу- алдын-алу мекемелердің негізгі түрлері.	1
3	Инфекциялық қауіпсіздік. АІЖ. Медициналық ұйымдардағы қауіпсіз ауруханалық орта. Санитарлық - эпидемияға қарсы режим. Дезинфекция.	Инфекциялық қауіпсіздік. АІЖ қоздырғыштары және таралужолдары. АІЖ-нің жұқтыру көздері және қауіп топтары . АІЖ пайда болуына әсер ететін факторлар. Аурухана ішілік инфекция себептері мен дамуы. АІЖ жататын аурулар.АІЖ алдын-алу. Емдеу-алдын-алу мекемесіндегі тазалаутүрлері.	1

	Дезинфекцияның түрлері. Стерилизация. Стерилизацияның түрлері және әдістері. Медициналық қалдықтар. Медициналық қалдықтардың жіктелуі	Қызметкердің гигиенасы. Қол деконтаминациясы (өңдеу). Дезинфекцияның түрлері. Залалсыздандырудың механикалық тәсілі. Дезинфекцияның физикалық әдісі. Дезинфекцияның химиялық әдісі. Дезинфекциялық ерітінділердің жіктелуі (химиялық құрылымына байланысты). Қазақстан Республикасында қолдануға рұқсат етілген дезинфекциялық құралдар. Дезинфекциялық ерітінділерді дайындау техникасы. Дезинфекциялық перепараттармен жұмыс істеу кезіндегі сақтық шаралары. Дезинфекциялық препараттармен кенеттен улануда көрсетілетін бірінші көмек. Дезинфекцияның биологиялық әдісі.Стерилизация. Медициналық тағайындау құралдарын (МТҚ) деконтаминациялау кезеңдері. Стерилизацияның түрлері және әдістері. Стерилизацияның булық әдісі. Залалсыздандырудың ауалық түрі. Стерилизацияның химиялық әдісі. Стерилизацияның газды әдісі. Зарарсыздандыру сапасын бақылау әдістері. Медициналық қалдықтар. Медициналық қалдықтардың жіктелуі. Медициналық қалдықтармен жұмыс істеу ережелері	
4	Қабылдау бөлімшесі. Ауруханаға науқасты қабылдау.	Қабылдау бөлімшесі. Ауруханаға науқасты қабылдау. Науқастың дене салмағын өлшеу. Науқастың бойын өлшеу. Бит анықталған кездегі санитарлық тазарту. Гигиеналық себезгіні (душты) жүргізу. Гигиеналық бұлауды (ваннаны) жүргізу. Науқасты тасымалдау.	1
5	Науқастың функциональды жағдайын бағалау.	Дене қызуын қолтық ойысынан өлшеу. Кәржілік артериясынан тамыр соғуды анықтау. Қан қысымын өлшеу. Дем алу қозғалысының жиілігін есептеу.Су балансын анықтау және есептеу.	1
6	Науқастардың жеке бас гигиенасы. Шаш, көз, құлақ, ауыз күтімі. Науқасқа гигиеналық күтімді жүзеге асыру.	Функциональды кереуетті қолдану. Науқасқа төсек-орын дайындау. Халі ауырнауқастың төсек-орын тыстарын ауыстыру(ұзынынан жасалатын әдіс). Халі ауыр науқастың төсек-орын тыстарын ауыстыру(көлденең әдіс). Ішкі киімді ауыстыру.	1

	Аралық бақылау 1	Халі ауыр науқастың шашын күту. Науқасты ылғалды сүрту. Халі ауыр науқастың аяғын төсегінде жуу. Қолдағы тырнақты қиып алу. Аяқтағы тырнақты қиып алу. Науқасты қырындыру. Қолтық ойығындағы шашты қыру. Қасағадағы шашты қыру. Халі ауыр әйелдердің жыныс мүшесін жуу.Ер адамның жыныс мүшесін жуу. Дәрет сауытын (судноны) беру. Зәр қабылдағышты беру. Судноны және зәр қабылдағышты зарарсыздандыру ерітіндісіне толық батыру әдісі. Көзді күту. Мұрын қуысын күту. Құлақты күту. Халі ауыр науқастың ауыз қуысын күту. Алмалы-салмалы тіс протездерін күту.	
7	Науқастарды жасанды жолмен тамақтандыру. Медициналық ұйымдарда тағаммен емдеуді ұйымдастыру. Тамақпен улану	Науқастарды тамақтандыру әдістері. Техникасы. Науқастарды жасанды жолмен тамақтандыру әдістері. Техникасы. Медициналық ұйымдарда тағаммен емдеуді ұйымдастыру режимі. Певзнер бойынша диеталық столдар. Тамақпен улану түрлері. Медициналық көмек көрсету.	1
8	Қарапайым физиотерапиялық әдістер. Ылғалдатылған оттегін беру. Постуральды дренаж қолдану.	Жылытқышты қолдану. Мұзды мұйықты қолдану. Қыша қағаздарын қою. Аяққа қыша ваннасын жасау. Ыстық ылғалды компресті қою. Оттегі жастықшасынан ылғалдатылған оттегін беру. Постуральды (позициялық) дренаж (бронхты қақырықтан тазарту). Салқын компресті қою. Ылғалды қыздыру және дәрілік компрестерді қою. Сүлікті қою. Парафин және озокеритпен емдеу. Ылғалдатылған оттегін мұрын катетері арқылы беру. Оттегі жастықшасынан ылғалдатылған оттегін беру. Постуральды (позициялық) дренаж (бронхты қақырықтан тазарту).	1
9	Дәрі дәрімектерді қолдану жолдары мен әдістері,ішке қабылдайтын дәрі-дәрмектерді үлестіру. Дәрілік заттарды парентральді жолмен енгізу. Тері ішіне инъекцияны орындау. Тері астына инъекцияны орындау. Инсулинді енгізу Бұлшық етке инъекцияны орындау	Таблетканы, капсуланы, дражені, пилюляны қолдану. Тұндырманы, қайнатпаны, микстураны қолдану. Тұнбаны, экстрактыларды (шырсөлді) қолдану. Науқасқа ұнтақты қолдану. Дәрі-дәрмектерді сыртқы жолмен енгізу. Мұрынға дәрілік тамшыны тамызу. Көзге тамшы тамызу. Төменгі қабаққа көз майын қаттастырып салу. Құлаққа дәрілік ерітіндіні тамшылатып тамызу. Жеке ингаляторды қолдану Септені қолдану. Дәрілік жабысқақ пластырьді салу. Суппозиторийді (балауызды) тік ішек арқылы	1

		енгізу. Дәрілік ерітіндіні теріге жағу. Майлы таңғышты орындау. Теріге майды жағу. Теріге майды сылап жағу. Дәрілік ерітіндіні теріге сылап жағу. Дәрідәрмектерді парентеральды жолмен енгізу. Бір рет қолданылатын шприцті құрастыру. Ампуладан дәрілік ерітіндіні сорып алу. Флаконнан дәрілік ерітіндіні сорып алу. Антибиотиктерді есептеу және еріту ережелері. Көк тамырға иньекцияны орындау. Сұйықтықты көк тамырға тамшылатып құю үшін бір рет қолданылатын жүйені құрастыру. Сұйықтықтарды көк тамырға тамшылатып енгізуді орындау. Тері ішіне инъекцияны орындау. Тері астына инъекцияны орындау. Инсулинді енгізу. Бұлшық етке инъекцияны орындау техникасы.	
10	Клизмалар. Тазарту клизмасын қою. Сифон клизмасын қою. Майлы клизманы қою. Дәрілік клизманы қою.	Тазарту клизмасын қою. Сифон клизмасын қою. Резеңке алмұрт тәрізді баллонша көмегімен босату (майлы, тұзды, дәрілік) клизмаларын қою. Жел шығаратын түтікті қою. Майлы клизманы қою. Дәрілік клизманы қою. Тұзды (гипертониялық) клизманы кою.	1
11	Қуықты катетерлеу. **Аралық бақылау 2**	Әйелдердің қуығын катетерлеу. Ер адамның қуығын катетерлеу. Қуықты жуу.	1
12	Зерттеу әдістеріне науқасты дайындау.	Аспаптық зерттеу әдістеріне түсінік. Науқастарды алдын ала дайындау. Лабораториялық анализге саусақтан қан алу. Вакуумды жүйе көмегімен веналық қанды алу. Биохимиялық зерттеуге көк тамырдан қан алу. Қақырықты зерттеуге жинау ережесі. Жалпы клиникалық анализге қақырықты жинау. Атиптік жасушаларға қақырықты жинау. Аурухана жағдайында туберкулезге бактериоскопиялық зерттеу үшін қақырықты жинау. Бактериологиялық зерттеуге қақырықты жинау. Жеке түкіргішті қолдану ережесі Жұтқыншақтан жағынды алу. Мұрын қуысынан жағынды алу. Жалпы клиникалық анализге зәрді жинау. Нечипоренко әдісімен зәрді жинау. Зимницкий байқауына зәрді жинау.	1

		Диастазаға зәрді жинау. Қантты анықтауға зәрді жинау. Зәрдегі глюкозаны ұзынша-сопақ тестімен анықтау.	
Жалпы сағат саны			**12**

1.7.4. Симуляциялық сабақтың тақырыптық жоспары.

№	Тақырыптар атауы	Мазмұны	Сағат саны
1	Мейіргер ісі философиясы. Медициналық этика және деонтология негіздері.	Мейіргер ісі философиясы. Медициналық этика және деонтология негіздері. Харди бойынша мейіргер типтері.	2
2	Медициналық ұйымдардың негізгі типтері, құрылымы және жұмысын ұйымдастыру.	Медициналық ұйымдардың негізгі типтері, құрылымы және жұмысын ұйымдастыру. Медициналық көмектің түрлері. Емдеу-алдын-алу мекемелердің негізгі түрлері.	2
3	Инфекциялық қауіпсіздік. АІЖ. Медициналық ұйымдардағы қауіпсіз ауруханалық орта. Санитарлық - эпидемияға қарсы режим. Дезинфекция. Дезинфекцияның түрлері. Стерилизация. Стерилизацияның түрлері және әдістері. Медициналық қалдықтар. Медициналық қалдықтардың жіктелуі	Инфекциялық қауіпсіздік. АІЖ қоздырғыштары және таралужолдары. АІЖ-нің жұқтыру көздері және қауіп топтары . АІЖ пайда болуына әсер ететін факторлар. Аурухана ішілік инфекция себептері мен дамуы. АІЖ жататын аурулар.АІЖ алдын-алу. Емдеу-алдын-алу мекемесіндегі тазалаутүрлері. Қызметкердің гигиенасы. Қол деконтаминациясы (өндеу). Дезинфекцияның түрлері. Залалсыздандырудың механикалық тәсілі. Дезинфекцияның физикалық әдісі. Дезинфекцияның химиялық әдісі. Дезинфекциялық ерітінділердің жіктелуі (химиялық құрылымына байланысты). Қазақстан Республикасында қолдануға рұқсат етілген дезинфекциялық құралдар. Дезинфекциялық ерітінділерді дайындау техникасы. Дезинфекциялық перепараттармен жұмыс істеу кезіндегі сақтық шаралары. Дезинфекциялық препараттармен кенеттен улануда көрсетілетін бірінші көмек. Дезинфекцияның биологиялық әдісі.Стерилизация. Медициналық тағайындау	2

		құралдарын (МТҚ) деконтаминациялау кезеңдері. Стерилизацияның түрлері және әдістері. Стерилизацияның булық әдісі. Залалсыздандырудың ауалық түрі. Стерилизацияның химиялық әдісі. Стерилизацияның газды әдісі. Зарарсыздандыру сапасын бақылау әдістері. Медициналық қалдықтар. Медициналық қалдықтардың жіктелуі. Медициналық қалдықтармен жұмыс істеу ережелері	
4	Қабылдау бөлімшесі. Ауруханаға науқасты қабылдау.	Қабылдау бөлімшесі. Ауруханаға науқасты қабылдау. Науқастың дене салмағын өлшеу. Науқастың бойын өлшеу. Бит анықталған кездегі санитарлық тазарту. Гигиеналық себезгіні (душты) жүргізу. Гигиеналық бұлауды (ваннаны) жүргізу. Науқасты тасымалдау.	2
5	Науқастың функциональды жағдайын бағалау.	Дене қызуын қолтық ойысынан өлшеу. Кәржілік артериясынан тамыр соғуды анықтау. Қан қысымын өлшеу. Дем алу қозғалысының жиілігін есептеу.Су балансын анықтау және есептеу.	2
6	Науқастардың жеке бас гигиенасы. Шаш, көз, құлақ, ауыз күтімі. Науқасқа гигиеналық күтімді жүзеге асыру.	Функциональды кереуетті қолдану. Науқасқа төсек-орын дайындау. Халі ауыр науқастың төсек-орын тыстарын ауыстыру (ұзынынан жасалатын әдіс). Халі ауыр науқастың төсек-орын тыстарын ауыстыру(көлденең әдіс). Ішкі киімді ауыстыру. Халіауыр науқастың шашын күту. Науқасты ылғалды сүрту. Халі ауыр науқастың аяғын төсегінде жуу. Қолдағы тырнақты қиып алу. Аяқтағы тырнақты қиып алу.Науқасты қырындыру. Қолтық ойығындағы шашты қыру. Қасағадағы шашты қыру. Халі ауыр әйелдердің жыныс мүшесін жуу.Ер адамның жыныс мүшесін жуу. Дәрет сауытын (судноны) беру. Зәр қабылдағышты беру. Судноны және зәр қабылдағышты зарарсыздандыру ерітіндісіне толық батыру әдісі. Көзді күту. Мұрын қуысын күту. Құлақты күту. Халі ауыр науқастың ауыз қуысын күту. Алмалы-салмалы тіс протездерін күту.	2

7	Науқастарды жасанды жолмен тамақтандыру. Медициналық ұйымдарда тағаммен емдеуді ұйымдастыру. Тамақпен улану	Науқастарды тамақтандыру әдістері. Техникасы. Науқастарды жасанды жолмен тамақтандыру әдістері. Техникасы. Медициналық ұйымдарда тағаммен емдеуді ұйымдастыру режимі. Певзнер бойынша диеталық столдар. Тамақпен улану түрлері. Медициналық көмек көрсету.	2
8	Қарапайым физиотерапиялық әдістер. Ылғалдатылған оттегін беру. Постуральды дренаж қолдану.	Жылытқышты қолдану. Мұзды мұйықты қолдану. Қыша қағаздарын қою. Аяққа қыша ваннасын жасау. Ыстық ылғалды компресті қою. Оттегі жастықшасынан ылғалдатылған оттегін беру. Постуральды (позициялық) дренаж (бронхты қақырықтан тазарту). Салқын компресті қою. Ылғалды қыздыру және дәрілік компрестерді қою. Сүлікті қою. Парафин және озокеритпен емдеу. Ылғалдатылған оттегін мұрын катетері арқылы беру. Оттегі жастықшасынан ылғалдатылған оттегін беру. Постуральды (позициялық) дренаж (бронхты қақырықтан тазарту).	2
9	Дәрі дәрімектерді қолдану жолдары мен әдістері,ішке қабылдайтын дәрі-дәрмектерді үлестіру. Дәрілік заттарды парентральді жолмен енгізу. Тері ішіне инъекцияны орындау. Тері астына инъекцияны орындау. Инсулинді енгізу Бұлшық етке инъекцияны орындау	Таблетканы, капсуланы, дражені, пилюляны қолдану. Тұндырманы, қайнатпаны, микстураны қолдану. Тұнбаны, экстрактыларды (шырсөлді) қолдану. Науқасқа ұнтақты қолдану. Дәрі-дәрмектерді сыртқы жолмен енгізу. Мұрынға дәрілік тамшыны тамызу. Көзге тамшы тамызу. Төменгі қабаққа көз майын қаттастырып салу. Құлаққа дәрілік ерітіндіні тамшылатып тамызу. Жеке ингаляторды қолдану Сеппені қолдану. Дәрілік жабысқақ пластырьді салу. Суппозиторийді (балауызды) тік ішек арқылы енгізу. Дәрілік ерітіндіні теріге жағу. Майлы таңғышты орындау. Теріге майды жағу. Теріге майды сылап жағу. Дәрілік ерітіндіні теріге сылап жағу. Дәрі-дәрмектерді парентеральды жолмен енгізу. Бір рет қолданылатын шприцті құрастыру. Ампуладан дәрілік ерітіндіні сорып алу. Флаконнан дәрілік ерітіндіні сорып алу. Антибиотиктерді есептеу және еріту ережелері. Көк тамырға иньекцияны орындау. Сұйықтықты көк тамырға тамшылатып құю үшін	2

		бір рет қолданылатын жүйені құрастыру. Сұйықтықтарды көк тамырға тамшылатып енгізуді орындау. Тері ішіне инъекцияны орындау. Тері астына инъекцияны орындау. Инсулинді енгізу. Бұлшық етке инъекцияны орындау техникасы.	
10	Клизмалар. Тазарту клизмасын қою. Сифон клизмасын қою. Майлы клизманы қою. Дәрілік клизманы қою.	Тазарту клизмасын қою. Сифон клизмасын қою. Резеңке алмұрт тәрізді баллонша көмегімен босату (майлы, тұзды, дәрілік) клизмаларын қою. Жел шығаратын түтікті қою. Майлы клизманы қою. Дәрілік клизманы қою. Тұзды (гипертониялық) клизманы кою.	2
11	Қуықты катетерлеу.	Әйелдердің қуығын катетерлеу. Ер адамның қуығын катетерлеу. Қуықты жуу.	2
12	Зерттеу әдістеріне науқасты дайындау.	Аспаптық зерттеу әдістеріне түсінік. Науқастарды алдын ала дайындау. Лабораториялық анализге саусақтан қан алу. Вакуумды жүйе көмегімен веналық қанды алу. Биохимиялық зерттеуге көк тамырдан қан алу. Қақырықты зерттеуге жинау ережесі. Жалпы клиникалық анализге қақырықты жинау. Атиптік жасушаларға қақырықты жинау. Аурухана жағдайында туберкулезге бактериоскопиялық зерттеу үшін қақырықты жинау. Бактериологиялық зерттеуге қақырықты жинау. Жеке түкіргішті қолдану ережесі Жұтқыншақтан жағынды алу. Мұрын қуысынан жағынды алу. Жалпы клиникалық анализге зәрді жинау. Нечипоренко әдісімен зәрді жинау. Зимницкий байқауына зәрді жинау. Диастазаға зәрді жинау. Қантты анықтауға зәрді жинау. Зәрдегі глюкозаны ұзынша-сопақ тестімен анықтау.	2
Жалпы сағат саны			**24**

1.7.5. Оқу практикасының тақырыптық жоспары.

№	Тақырыптар атауы	Мазмұны	Сағат саны

1	Мейіргер ісі философиясы. Медициналық этика және деонтология негіздері.	Мейіргер ісі философиясы. Медициналық этика және деонтология негіздері. Харди бойынша мейіргер типтері.	4
2	Медициналық ұйымдардың негізгі типтері, құрылымы және жұмысын ұйымдастыру.	Медициналық ұйымдардың негізгі типтері, құрылымы және жұмысын ұйымдастыру. Медициналық көмектің түрлері. Емдеу- алдын-алу мекемелердің негізгі түрлері.	4
3	Инфекциялық қауіпсіздік. АІЖ. Медициналық ұйымдардағы қауіпсіз ауруханалық орта. Санитарлық - эпидемияға қарсы режим. Дезинфекция. Дезинфекцияның түрлері. Стерилизация. Стерилизацияның түрлері және әдістері. Медициналық қалдықтар. Медициналық қалдықтардың жіктелуі	Инфекциялық қауіпсіздік. АІЖ қоздырғыштары және таралужолдары. АІЖ-нің жұқтыру көздері және қауіп топтары . АІЖ пайда болуына әсер ететін факторлар. Аурухана ішілік инфекция себептері мен дамуы. АІЖ жататын аурулар.АІЖ алдын-алу. Емдеу-алдын-алу мекемесіндегі тазалаутүрлері. Қызметкердің гигиенасы. Қол деконтаминациясы (өндеу). Дезинфекцияның түрлері. Залалсыздандырудың механикалық тәсілі. Дезинфекцияның физикалық әдісі. Дезинфекцияның химиялық әдісі. Дезинфекциялық ерітінділердің жіктелуі (химиялық құрылымына байланысты). Қазақстан Республикасында қолдануға рұқсат етілген дезинфекциялық құралдар. Дезинфекциялық ерітінділерді дайындау техникасы. Дезинфекциялық перепараттармен жұмыс істеу кезіндегі сақтық шаралары. Дезинфекциялық препараттармен кенеттен улануда көрсетілетін бірінші көмек. Дезинфекцияның биологиялық әдісі.Стерилизация. Медициналық тағайындау құралдарын (МТҚ) деконтаминациялау кезеңдері. Стерилизацияның түрлері және әдістері. Стерилизацияның булық әдісі. Залалсыздандырудың ауалық түрі. Стерилизацияның химиялық әдісі. Стерилизацияның газды әдісі. Зарарсыздандыру сапасын бақылау әдістері. Медициналық қалдықтар. Медициналық қалдықтардың жіктелуі. Медициналық қалдықтармен жұмыс істеу ережелері	4

4	Қабылдау бөлімшесі. Ауруханаға науқасты қабылдау.	Қабылдау бөлімшесі. Ауруханаға науқасты қабылдау. Науқастың дене салмағын өлшеу. Науқастың бойын өлшеу. Бит анықталған кездегі санитарлық тазарту. Гигиеналық себезгіні (душты) жүргізу. Гигиеналық бұлауды (ваннаны) жүргізу. Науқасты тасымалдау.	4
5	Науқастың функциональды жағдайын бағалау.	Дене қызуын қолтық ойысынан өлшеу. Кәржілік артериясынан тамыр соғуды анықтау. Қан қысымын өлшеу. Дем алу қозғалысының жиілігін есептеу.Су балансын анықтау және есептеу.	4
6	Науқастардың жеке бас гигиенасы. Шаш, көз, құлақ, ауыз күтімі. Науқасқа гигиеналық күтімді жүзеге асыру.	Функциональды кереуетті қолдану. Науқасқа төсек-орын дайындау. Халі ауыр науқастың төсек-орын тыстарын ауыстыру (ұзынынан жасалатын әдіс). Халі ауыр науқастың төсек-орын тыстарын ауыстыру(көлденең әдіс). Ішкі киімді ауыстыру. Халіауыр науқастың шашын күту. Науқасты ылғалды сүрту. Халі ауыр науқастың аяғын төсегінде жуу. Қолдағы тырнақты қиып алу. Аяқтағы тырнақты қиып алу.Науқасты қырындыру. Қолтық ойығындағы шашты қыру. Қасағадағы шашты қыру. Халі ауыр әйелдердің жыныс мүшесін жуу.Ер адамның жыныс мүшесін жуу. Дәрет сауытын (судноны) беру. Зәр қабылдағышты беру. Судноны және зәр қабылдағышты зарарсыздандыруерітіндісіне толық батыру әдісі. Көзді күту. Мұрын қуысын күту. Құлақты күту. Халі ауыр науқастың ауыз қуысын күту. Алмалы-салмалы тіс протездерін күту.	4
7	Науқастарды жасанды жолмен тамақтандыру. Медициналық ұйымдарда тағаммен емдеуді ұйымдастыру. Тамақпен улану	Науқастарды тамақтандыру әдістері. Техникасы. Науқастарды жасанды жолмен тамақтандыру әдістері. Техникасы. Медициналық ұйымдарда тағаммен емдеуді ұйымдастыру режимі. Певзнер бойынша диеталық столдар. Тамақпен улану түрлері. Медициналық көмек көрсету.	4
8	Қарапайым физиотерапиялық әдістер. Ылғалдатылған оттегін беру. Постуральды дренаж қолдану.	Жылытқышты қолдану. Мұзды мұйықты қолдану. Қыша қағаздарын қою. Аяққа қыша ваннасын жасау. Ыстық ылғалды компресті қою. Оттегі жастықшасынан ылғалдатылған оттегін беру. Постуральды (позициялық) дренаж (бронхты қақырықтан тазарту). Салқын компресті	4

		қою. Ылғалды қыздыру және дәрілік компрестерді қою. Сүлікті қою. Парафин және озокеритпен емдеу. Ылғалдатылған оттегін мұрын катетері арқылы беру. Оттегі жастықшасынан ылғалдатылған оттегін беру. Постуральды (позициялық) дренаж (бронхты қақырықтан тазарту).	
9	Дәрі дәрімектерді қолдану жолдары мен әдістері,ішке қабылдайтын дәрі-дәрмектерді үлестіру. Дәрілік заттарды парентральді жолмен енгізу.	Таблетканы, капсуланы, дражені, пилюляны қолдану. Тұндырманы, қайнатпаны, микстураны қолдану. Тұнбаны, экстрактыларды (шырсөлді) қолдану. Науқасқа ұнтақты қолдану. Дәрі-дәрмектерді сыртқы жолмен енгізу. Мұрынға дәрілік тамшыны тамызу. Көзге тамшы тамызу. Төменгі қабаққа көз майын қаттастырып салу. Құлаққа дәрілік ерітіндіні тамшылатып тамызу. Жеке ингаляторды қолдану Сеппені қолдану. Дәрілік жабысқақ пластырьді салу. Суппозиторийді (балауызды) тік ішек арқылы енгізу. Дәрілік ерітіндіні теріге жағу. Майлы таңғышты орындау. Теріге майды жағу. Теріге майды сылап жағу. Дәрілік ерітіндіні теріге сылап жағу. Дәрі-дәрмектерді парентеральды жолмен енгізу. Бір рет қолданылатын шприцті құрастыру. Ампуладан дәрілік ерітіндіні сорып алу. Флаконнан дәрілік ерітіндіні сорып алу. Антибиотиктерді есептеу және еріту ережелері. Көк тамырға иньекцияны орындау. Сұйықтықты көк тамырға тамшылатып құю үшін бір рет қолданылатын жүйені құрастыру. Сұйықтықтарды көк тамырға тамшылатып енгізуді орындау.	4
10	Тері ішіне инъекцияны орындау. Тері астына инъекцияны орындау. Инсулинді енгізу Бұлшық етке инъекцияны орындау	Тері ішіне инъекцияны орындау. Тері астына инъекцияны орындау. Инсулинді енгізу. Бұлшық етке инъекцияны орындау техникасы.	3
11	Клизмалар. Тазарту клизмасын қою. Сифон клизмасын қою. Майлы клизманы қою. Дәрілік	Тазарту клизмасын қою. Сифон клизмасын қою. Резеңке алмұрт тәрізді баллонша көмегімен босату (майлы, тұзды, дәрілік) клизмаларын қою.	3

	клизманы қою.	Жел шығаратын түтікті қою. Майлы клизманы қою. Дәрілік клизманы қою. Тұзды (гипертониялық) клизманы кою.	
12	Қуықты катетерлеу.	Әйелдердің қуығын катетерлеу. Ер адамның қуығын катетерлеу. Қуықты жуу.	3
13	Аспаптық зерттеу әдістеріне науқасты дайындау.	Аспаптық зерттеу әдістеріне түсінік. Науқастарды алдын ала дайындау.	3
14	Лабораториялық зерттеу әдістеріне науқасты дайындау.	Лабораториялық анализге саусақтан қан алу. Вакуумды жүйе көмегімен веналық қанды алу. Биохимиялық зерттеуге көк тамырдан қан алу. Қақырықты зерттеуге жинау ережесі. Жалпы клиникалық анализге қақырықты жинау. Атиптік жасушаларға қақырықты жинау. Аурухана жағдайында туберкулезге бактериоскопиялық зерттеу үшін қақырықты жинау. Бактериологиялық зерттеуге қақырықты жинау. Жеке түкіргішті қолдану ережесі Жұтқыншақтан жағынды алу. Мұрын қуысынан жағынды алу. Жалпы клиникалық анализге зәрді жинау. Нечипоренко әдісімен зәрді жинау. Зимницкий байқауына зәрді жинау. Диастазаға зәрді жинау. Қантты анықтауға зәрді жинау. Зәрдегі глюкозаны ұзынша-сопақ тестімен анықтау. Розин байқауын жүргізу (зәрдегі билирубинді анықтау – сапалы байқау). Билирубинді ұзынша-сопақ тестімен анықтау. Зәрді бактериологиялық зерттеуге алу (әйелдер үшін). Зәрді бактериологиялық зерттеуге алу(еркектер үшін). Копрологиялық зерттеуге нәжісті алу. Іш құртының жұмыртқасын анықтауға нәжісті алу. Жасырынды қанды анықтауға нәжісті алу. Бактериологиялық зерттеуге «ашық нәжістен» нәжісті қоректі ортасы бар Петри табақшасына алу. Бактериологиялық зерттеуге «ашық нәжістен» нәжісті пробиркаға алу. Бактериологиялық зерттеуге тікелей тік ішектен нәжісті алу.	3

15	Науқасты эндоскопиялық және рентгенологиялық зерттеулерге дайындау.	Науқасты бронхоскопияға даярлау. Науқасты фиброгастродуоденоскопияға даярлау. Науқасты колоноскопияға даярлау. Науқасты ректороманоскопияға даярлау. Науқасты цистоскопияға даярлау. Науқасты ультрадыбыстық зерттеулерге дайындау. Науқасты бронхографияға дайындау. Науқасты асқазан және он екі елі ішекті рентгенологиялық зерттеуге дайындау. Науқасты ирригоскопияға дайындау. Науқасты көк тамырлық (экскреторлық) пиелографияға дайындау.	3
Жалпы сағат саны			**54**

- **Оқыту және оқыту әдістері**:
- Дәріс: тақырып бойынша шолу
- Симуляция: ауызша сұрау, тесттік сұрақтарды, жағдайлық есептерді шешу,манекенмен, муляжбен жұмыс істеу, шағын топтарда жұмыс жасау

1.8. Бағалау критерийлері:

- Қорытынды баға келесі компоненттерден тұрады (салыстырмалы салмағы):

Ағымдағы бақылау 1 (ТК А (дәрістер): жеке және топтық тапсырмалар, топтық тақырыптық дискуссияларға қатысу.

- Ағымдағы бақылау 2 (ТК С (симуляция): симуляциялық курсқа қатысу, тәжірибелік дағдыларды топтық және жеке орындауға қатысу
- Аралық бақылау
- Қорытынды экзамен: қорытынды тест және билет бойынша дұрыс жауаптары

Бағасы	**Қолданылатын бақылау құралдарының сипаттамасы (кейс, жоба, сыни талдау, модельді әзірлеу,презентация, тест)**	**Салмағы**
ТК 1 (ТК А (дәрістер, семинарлар): жеке және топтық тапсырмалар, топтық тақырыптық дискуссияларға қатысу)	Сыни талдаудағы 3 тапсырма: -бақылау сұрақтары, - тапсырма -тесттер	15%
ТК 2 (ТК С (симуляция): симуляциялық курсқа қатысу, тәжірибелік дағдыларды топтық және жеке орындауға қатысу.	Практикалық дағдыларды пысықтау және құзыреттіліктердің орындалуын талқылау; Диспутацияланатын мәселелер бойыншааргументтерді таныстыру.	15%
Аралық бақылау АБ-1, АБ-2	Курстық тесттер	15%
Емтиханға жіберу рейтингісі		Х 60%

Қорытынды емтихан	Пән тақырыптары бойынша тесттер (200сұрақ) және билеттер: теориялық сұрақтар, ситуациялық есептер	Х 40%
Курстық қорытынды бағасы		0-100 балл

Аттестация

Рейтинг шкаласы

Әріптік баға жүйесі	Сандық эквивлент	Баллдар (%-дық көрсеткіш)	Дәстүрлі жүйе бойынша бағалау
A	4,0	95-100	Өте жақсы
A-	3,67	90-94	
B+	3,33	85-89	Жақсы
B	3,0	80-84	
B-	2,67	75-79	
C+	2,33	70-74	
C	2,0	65-69	Қанағаттанарлық
C-	1,67	60-64	
D+	1,33	55-59	
D-	1,0	50-54	
F	0	0-49	Қанағатсыз
Бағалау критерилері	***Өте жақсы «A»:*** Студент сұрақтарға толығымен жауап берген жағдайда ***Жақсы «B+» - «C+»:*** Студент білімін орта қалыпта жауап берген жағдайда ***Қанағаттанарлық «C» - «D»:*** Студент сұрақтарға қанағаттанарлық жағдайда ***Қанағатсыз «F»*:** Студент сұрақтарға толық емес жауап берген жағдайда		

Пән бойынша қорытынды баға мынадай формула бойынша бақылаулар нысандарының белгіленген қатынасына сүйене отырып ресми ведомостьқа енгізілген кезде автоматты түрде есептеледі:
Қорытынды баға = (ТК (аудиториялық, семинарлар) + ТК Симуляция = РД (жіберу рейтингі) х 60% + баға (х 40%) Емтихан (жеке): Қорытынды емтихан.
Оларды орындау жөніндегі әдістемелік нұсқаулар (ұсынымдар):
Аудиторияға (дәрістерге, семинарларға) дайындық кезінде берілген үлестіру материалын мұқият оқып, қайталау).
Бағалау критерилері:
Қорытынды тест: барлық курстың білімі мен түсінігін тексеруге. Тестте 50-ден 100-ге дейінгі сұрақтан, әр дұрыс жауап-1 балл.
Тапсыру мерзімі: Орындалған тапсырмаларды жүктеу үшін белгіленген мерзім: оқу курсын аяқтаған сәттен бастап екі апта. Уақытында тапсырылмаған жағдайда төмендетукоэффициенті қолданылады: мысалы, 0,75-0,9.

1.10 Материалдық-техникалық қамтамасыз ету: ноутбук, мультимедиялық құрылғы.

1.10.1 Негізгі әдебиеттер:

- Смакова С. С. Мейіргерлік іс негіздері : оқу құралы / С. С. Смакова, А. Т. Байболина. - [б. м.] : PEGACO, 2024
- Дәулетбаев Д. А. Мейірбике манипуляциясы алгоритмдері (стандарттары) : оқу құралы / Д. А. Дәулетбаев, М. А. Абабкова, Г. К. Ердесова. - Алматы : TechSmith, 2024.
- Сестринский уход на дому : учебное пособие / А.Т. Умбетжанова [и др.]. - Караганда : АҚНҰР, 2020. - 78 с
- Үйде күтім жасау: оқу құралы / А. Т. Үмбетжанова [т.б.]. - Қарағанды : АҚНҰР, 2020. - 80
- Морозова, Г. И. Медбикелік іс негіздеріМ. : ГЭОТАР – Медиа, 2014. – 256 бет
- Адилова, Л. М. Мейіргердің манипуляциялық әрекетінің алгоритмдері: оқу құралы = Алгоритмы сестринских манипуляций : учебное пособие. –М. :«Литтерра», 2016.
- Нурманова, М. Ш. Сборник стандартов сестринских технологий по дисциплине "Основы сестринского дела" - Қарағанды : ЖК "Ақнұр", 2013

1.10.2. Қосымша әдебиеттер:

- Мухина, С. А. Практическое руководство к предмету «Основы сестринского дела». –М. : ГЭОТАР – Медиа, 2014.
- Қаныбеков, А. Медбикенің іс-әрекеттері : оқулық бағдарлама / А. Қаныбеков. - ; ҚР ДСМ РЦИТМОН басп. ұсынған. – Алматы : Эверо, 2014. – 476 бет.
- Қаныбеков, А. Медбикелердің іс - әрекеттері. 1- бөлім : оқулық бағдарлама / А. Қаныбеков. - Алматы : Эверо, 2016.
- Қаныбеков, А. Медбикелердің іс - әрекеттері. 2-бөлім : оқулық бағдарлама / А. Қаныбеков. - Алматы : Эверо, 2016.